

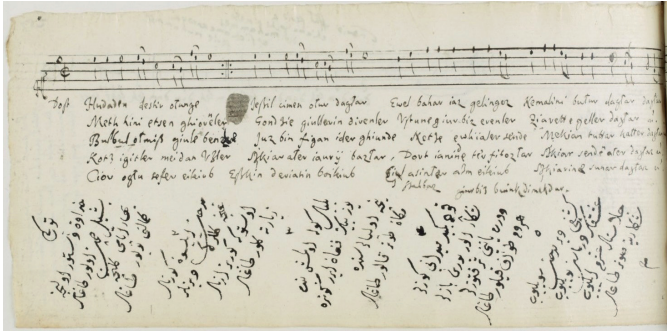
TÜRK HALK MÜZİĞİ DERLEME ÇALIŞMALARI TARİHÇESİ

Hazırlayan: Celal Volkan KAYA

19. yüzyılda milliyetçilik fikirlerinin gelişmesi ile Avrupa'da şuurlu bir şekilde ve milli birlik fikirlerini desteklemek için ortaya çıkan halkbilimi çalışmalarının bir dalını teşkil eden halk müziği araştırmaları konusu, ülkemizde ilk kez dilbilimci ve tarihçi Necip Asım Yazıksız tarafından 1896 yılında gündeme getirilmiştir. Türk müziğinin geliştirilmesi için "çoban şarkılarımızı, çöğür şairi denilen yerli şairlerimizin eserlerini, eski şarkı ve türkülerimizi" derlemek ve yayımlamak gerektiğini savunan Yazıksız'ın fikirleri destek görmüş fakat bu destek kâğıt üzerinde kalmıştır.

Halk müziğinin araştırılması ve yayımlanması gerektiğine dikkat çeken ilk müzik insanı ise Rauf Yekta Bey'dir. Rauf Yekta Bey 1898 yılında çıkan bir yazısında Anadolu'nun çeşitli yerlerinde çok yakın ve etkileyici nağmelere rastlandığını ve bunların çok güzel örneklerinin bulunduğunu belirterek, halk müziği eserlerinin notalarıyla basılıp yayımlanması gerektiğini söylemiştir. Rauf Yekta Bey, "asıl milli musikimiz" in halk müziği olduğunu da yine bu yazısında vurgulamıştır.

Bu tarihten sonra halk müziğinin derlenmesi gerektiğine dair inancın Türk aydınlarınca benimsendiği ve çeşitli yazılarda bu konuya temas edildiği görülmektedir. Mesela, İkdâm gazetesi sahibi Ahmet Cevdet Oran 1918'de, Giriftzen Asım Bey'in oğlu besteci Musa Süreyya Bey yine 1918'de, müzikolog Mahmut Ragıp Gazimihal 1922'de, Ziya Gökalp 1923'te yazdıkları çeşitli makalelerde bu konuyu işlemişlerdir.

Aslında, o döneme kadar halk müziği eserleri hiç kaydedilmemiş değildi. Örneğin, İstanbul'da bilinen türküler 17. yüzyılda, Leh asıllı tercüman ve müzisyen Ali Ufki Bey (Albert Bobowski) tarafından nota ile kaydedilmişti. "Mecmua-i Saz ü Söz" adlı nota derlemesinde İstanbul'da duyduğu yaklaşık 160 adet türkü, varsağı, yelteme ve oyun havasını kaydeden ve bu bakımdan Türk halk müziği eserlerinin ilk derleyicisi olan Ali Ufki Bey'in eseri 1948 yılına kadar Türkiye'de bilinmiyordu. 17. yüzyıldan sonra ise, 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar bir durgunluk görülmektedir. Türk müziği çevrelerinde kısıtlı kullanım alanları olan çeşitli nota yazım yöntemleri ile yalnızca bazı klasik Türk müziği eserlerinin notaları yazılmıştır. Hamparsum ve Avrupa notalarının yaygınlaştığı 19. yüzyılda ise geniş nota koleksiyonları oluşmuş

ve bu koleksiyonlara İstanbul'a ait halk müziği eserleri de girmiştir. Bu meyanda Leon Hancıyan, Melekzet (Mustafa Nuri) Efendi, Muallim İsmail Hakkı Bey gibi nota yazıcıların İstanbul'da duyup notaya aldıkları yüzlerce türkü mevcuttur.

Anadolu'da bilinen ilk Türk halk müziği alan araştırmasını ise aslen Kütahyalı bir Ermeni olan Gomidas Vartabed yapmıştır. Kendisi ve ailesi Türkçe konuşan Gomidas, 1892 yılında memleketi Kütahya'da bir derleme çalışması yaparak, kendi aile üyeleri başta olmak üzere 22 kişiden toplam 69 türkü derleyip notaya almıştır. Sağlığında Türkçe derlemelerini yayımlamamış olan Gomidas'ın bu çalışmalarından bazı örnekler yakın zamanlarda basılmıştır.

Diğer yandan, ses kayıt cihazlarının icadının ardından tüm dünyada olduğu gibi Avrupalı araştırmacılar ve özellikle antropologlar tarafından Türkiye'de de çalışmalar yapılmıştır. Türkiye'de ses kayıt cihazı kullanılarak yapılan ilk halk müziği alan araştırması, 1902 yılında İslahiye'de bulunan Zincirli Höyük'teki arkeolojik kazılara katılan Avusturyalı Felix von Luschan tarafından gerçekleştirilmiştir. Luschan, beraberinde getirdiği fonograf cihazı ile 25 civarında türkü kaydetmiş ve bunların bir kısmını 1903 yılında yayımlamıştır.

Milli birlik ve milli müzik fikrini destekleyecek tarzdaki halk müziği araştırmalarının Anadolu'da geniş halk kitleleri arasında yapılabileceği fikri, Cumhuriyet'in ilanından sonra resmî Türk müzik politikasının ana unsurlarından biri olmuştur. 1896 yılından beri gündemde olan halk müziği derlemeleri işini fiiliyata kavuşturan ilk kurum, Dârüelhân'dır. Bugün İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı adıyla çalışmalarını sürdüren Dârüelhân, 1924 yılında hazırlayıp Anadolu'nun çeşitli bölgelerine gönderdiği anket aracılığıyla derlediği 85 adet türkü ve oyun havasının notasını Anadolu Halk Şarkıları serisinin ilk iki defteri olarak 1926 yılında yayımlamıştır.

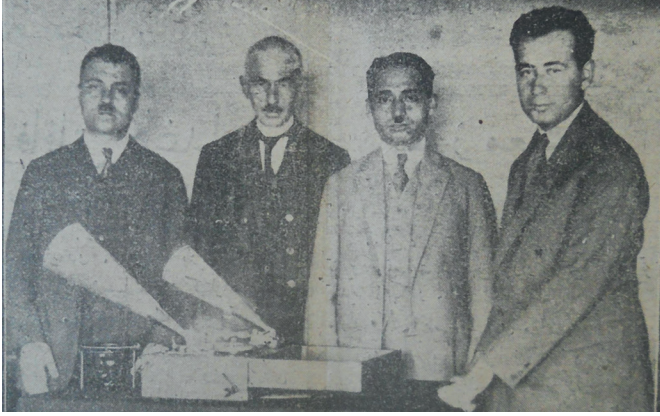
Diğer yandan Maarif Vekâleti de halk müziğinin derlenmesine karar vermiş ve Seyfettin Asaf (Asal) ile Sezai Asaf (Asal) kardeş-

leri görevlendirmiştir. 1925 yılında Batı Anadolu ve Güney Marmara'nın çeşitli merkezlerini gezen Asal kardeşlerin derlemiş olduğu 80 adet türkü ve oyun havası, Yurdumuzun Nağmeleri adıyla 1926 yılında yayımlanmıştır. Bu çalışma, ülkemizdeki ilk resmî alan araştırmasıdır. Ancak, alan araştırmalarının muhakkak surette ses kayıt cihazı ile yapılması gerektiği fikri ilgililer tarafından kabul edilmiş olsa da Asal kardeşlerin elinde ses kayıt cihazı bulunmamaktaydı.

Ses kayıt cihazıyla ilk resmî alan araştırmasını Dârülehân gerçekleştirdi. Dârülehân, Pathé marka bir ses kayıt cihazı ile 220

adet kayda hazır boş plak temin ederek 31 Temmuz 1926 tarihinde ilk alan araştırmasına başladı. Bu araştırma Güney ve Orta Anadolu'nun bir kısmını kapsıyordu. Dârülehân'ın müdürü ve halk müziği derleme çalışmalarının organizatörü olan folklorcu Yusuf Ziya Demircioğlu'nun başkanlığında Rauf Yekta Bey, tamburi ve besteci Dürrü Turan ile viyolonist ve besteci Ekrem Besim Tektaş'tan oluşan heyet 21 Eylül 1926 günü İstanbul'a döndüğünde, beraberinde bir kısmı plağa alınmış, çoğunun ise kulaktan notası yazılmış 200-250 civarında türkü bulunuyordu. 1927 yılının yaz aylarında yeni bir derleme gezisi düzenleyen ve artık ismi İstanbul Konservatuarı'na dönüştürülmüş olan Dârülehân'ın derleme heyeti bu sefer Yusuf Ziya Demircioğlu, Ekrem Besim Tektaş, çellist Muhiddin Sadık (Sadak) ve keman öğrencisi Ferruh Arsunar'dan oluşuyordu. Bu gezide, Konya çevresi ile Batı Anadolu'nun bir kısmı gezilerek 200-250 civarında halk müziği eseri tespit edilmişti.

1928 yılında Yusuf Ziya Demircioğlu, Ekrem Besim Tektaş ve Ferruh Arsunar'dan oluşan derleme heyeti Kastamonu, Çankırı, Eskişehir, Kütahya ve Bursa'da çalıştılar. Bir aydan kısa süren bu gezide 120-130 kadar türkü derlendi. 1929 yılında ise Yusuf Ziya Demircioğlu, Mahmut Ragıp Gazimihal, Ferruh Arsunar ve film teknisyeni Remzi Ar ile geziye Halk Bilgisi Derneği adına katılan Türkolog Abdülkadir İnan'ın bulunduğu heyet Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu'yu gezerek 78'i plakla, 150 kadarı da notayla tespit edilmiş eserlerle birlikte İstanbul'a geri döndü. Bu son gezinin önemli bir özelliği, halk oyunlarının film ile tespit edilmiş olmasıydı.

Dârülehân'ın dört yıla yayılan bu gezilerinde derlenen 750-850 civarındaki türkü ve oyun havasının önemli bir kısmı, Anadolu Halk Şarkıları serisinin 3-7. ve sonraki ismiyle Halk Türküleri serisinin 8-14. sayılarında, 1927-1931 yıllarında yayımlandı. Böylece, resmî alan araştırmalarının ilk dönemi, 671 adedi Dârülehân ve 80 adedi Maarif Vekâleti tarafından derlenip yayımlanan 751 adet halk müziği notasının müzik camiasına kazandırılmasıyla kapanmış oluyordu. Ayrıca, Mahmut Ragıp Gazimihal'in kaleme

aldığı Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbalimiz ile Şarkî Anadolu Türkü ve Oyunları adlı iki kitap İstanbul Konservatuarı tarafından yayımlanarak; halk müziğini derleme, işleme ve tarihsel bakımdan araştırma yönleriyle ele alan iki eser de ilgililerin dikkatine sunulmuştu.

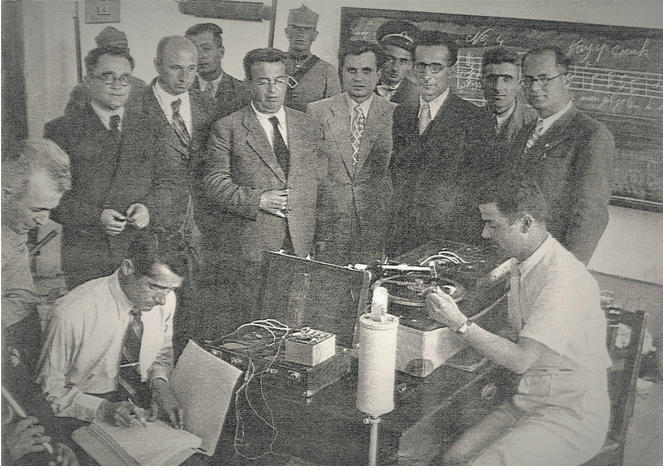
İstanbul Konservatuarı 1930'lu yıllarda alan çalışmalarının yerine, İstanbul'a gelen mahalli sanatçılardan stüdyo ortamında plak kayıtları alma yöntemini tercih etti. Bu şekilde, 30 kadar mahalli sanatçıdan 150 civarında eser kaydedilmiş olup bunların bir kısmı Sahibinin Sesi ve Columbia firmaları aracılığıyla piyasada satışa da sunulmuştur. Sesleri ve sazlarıyla bu plaklarda yer alan mahalli sanatçılar arasında bulunan Âşık Veysel, Picoğlu Osman, Rizeli Sadık gibi bugün de tanınan halk sanatçıları ilk defa kayıt imkânı bulmuştur. Diğer yandan, bu faaliyetle dönemin müzik sektöründe pek yer bulamamış olan mahalli sanatçılara bir alan açılmıştır.

"Ulusal; ince duyguları, düşünceleri anlatan; yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları, bir gün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak; bu güzeyde, Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir. Kültür İşleri Bakanlığı'nın buna değerince özen vermesini, kamunun da bunda ona yardımcı olmasını dilerim." Mustafa Kemal Atatürk'ün 1 Kasım 1934 günü TBMM'nin dördüncü devre dördüncü içtmasının açılış nutkunda söylediği bu sözler, halk müziği derlemelerinin devlet tarafından yeniden ele alınmasını sağladı. Bu bağlamda, 1936 yılında, Macar besteci ve müzikolog Béla Bartók, Türk müzik insanlarına örnek bir derleme çalışması göstermek ve konferanslar vermek üzere Ankara Halkevi tarafından davet edildi. 1936 yılının Kasım ayını Türkiye'de geçiren Bartók, İstanbul Konservatuarı'nın plak arşivini inceledi, Ankara'da üç konferans ile iki konser ve Adana'da bir konferans verdi. Bartók; Ahmed Adnan Saygun, Ulvi Cemal Erkin ve Necil Kâzım Akses'in eşliğinde Ankara'da ve Adana civarında 103 adet halk müziği eseri kaydetti. Dönüşünde Maarif Vekâleti'ne bir rapor da sunan Bartók, derlediği eserleri geniş bir inceleme yazısı ile birlikte kitap haline getirdi fakat bu kitap ancak ölümünden yıllar sonra, 1976'da yayımlanabildi.

Bu esnada Maarif Vekâleti de uzun soluklu bir derleme çalışmasına hazırlanıyordu. Ön hazırlık olarak, Vekâlet tarafından 13

Ekim 1936 günü tüm valiliklere gönderilen resmî yazıyla bir anket çalışması başlatıldı. Bu anket, 1937-1952 yıllarının yaz aylarında periyodik olarak yapılacak halk müziği derleme çalışmaları öncesinde, bölgesel özellikleri tanımak üzere hazırlanmıştı. Maarif Vekâleti'ne bağlı Devlet Konservatuarı'nca (bugün Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı) icra edilen bu derle-

me gezilerinin çekirdek kadrosu, heyet başkanı Halil Bedi Yönetken, Konservatuvar Folklor Arşivi Şefi Muzaffer Sarısözen ve teknisyen Rıza Yetişen'den oluşuyordu. Bu üç ismin dışında, çeşitli gezilere Ahmed Adnan Saygun, Cevat Memduh Altar, Hasan Ferit Alnar, Mahmut Ragıp Gazimihal, Mithat Fenmen, Necil Kâzım Akses, Nurullah Şevket Taşkıran, Ulvi Cemal Erkin, dilbilimci Tahsin Banguoğlu ve teknisyen Arif Etikan da katılmıştır.

Ankara Devlet Konservatuvarı'nca gerçekleştirilen periyodik derleme gezileri kapsamında her yıl Maarif Vekâleti'nce belirlenen bölgelerde çalışılmış ve il-ilçe merkezleri başta olmak üzere bazı kasabalara, köylere ve köy enstitülerine de gidilerek 7000'den fazla eser, ses kayıt cihazları ile plağa ve tele kaydedilmiştir. Ankara Devlet Konservatuvarı, 16 periyodik derleme gezisinin yanı sıra iki özel derleme gezisi düzenlemiştir. Bu derlemelerin ilki, 1952 yılında teknisyen Rıza Yetişen tarafından İzmir'e bağlı Narlıdere'de ve Naldöken'de, Tahtacıların arasında gerçekleştirilmiştir. İkinci derleme ise Altaylardan göçmen olarak İstanbul'a gelen Kazakların arasında Muzaffer Sarısözen tarafından 1955 yılında yapılmıştır. Ankara Devlet Konservatuvarı'nın Folklor Arşivi'nde, piyasadan derlenen plaklar ile Arşiv'e gelen halk sanatçılarından yapılan plak ve tel kayıtları da bulunmaktadır. Bugün Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Bölümü Ses Kayıtları Arşivi ismini taşıyan söz konusu arşivde toplam 10 bin civarında folklorik ses kaydının bulunduğu tahmin edilmektedir. Arşiv bugün kullanıma kapalı olmakla birlikte plaklar 1970'li yıllarda bantlara aktarılmıştır. Bu bantların tümü TRT'de, bir kısmı ise Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda mevcut olup bu kopyalar üzerinden çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Fakat arşivde yapılmış tel kayıtlarının kopyaları başka bir kurumda mevcut olmadığı için içerikleri tamamen meçhuldür.

1932-1951 yılları boyunca faaliyette bulunan ve ülkenin çoğu yerinde şubeleri bulunan Halkevleri, kitap ve dergi yayınlarında halk

müziğine de önemli bir yer ayırmış, halk müziği eserlerinin derlenmesi ve yayımlanmasına katkıda bulunmuştur. Taşra Halkevlerinin birçoğunda halk müziği derlemeleri için komisyonlar kurulmuş, bu derlemelerin önemli bir kısmı Halkevlerinin dergilerinde yayımlandığı gibi bazıları müstakil olarak kitap şeklinde de basılmıştır. Mesela, Ferruh Arsunar'ın Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler adlı üç fasikülden oluşan seri yayını, Kasım Ülgen'in Doğu Anadolu Oyunları ve Havaları adlı üç ciltlik kitabı, Halit Oğan'ın Niğde'de Halk Türküleri adlı eseri, Mustafa Salman'ın çoğunlukla Balıkesir civarındaki derlemelerini içeren Öz Ses ve Zevk Kaynaklarımız adlı kitabı, A. Yılmaz ve O. Bayatlı'nın beraberce hazırladıkları Bergama'da Millî Oyunlar başlıklı eseri gibi, bugün tümü halk müziği alanının önemli kaynakları arasında bulunan birçok kitap, Halkevlerinin yayınları arasında yer almaktadır.

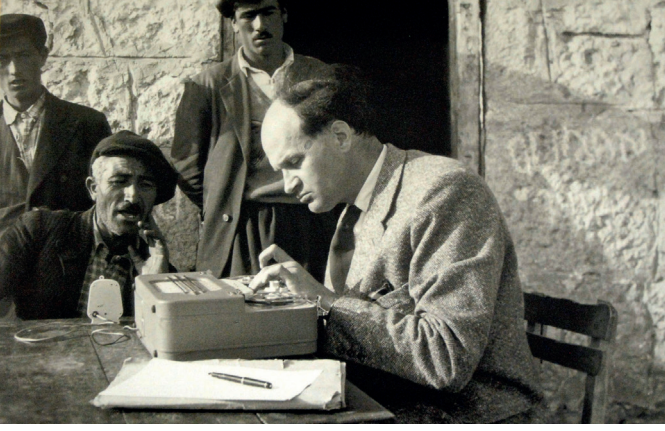
TRT de halk müziği derlemeleri bakımından önem taşıyan kurumlardan biridir. Radyo ve televizyon yayınlarına katılan mahalli sanatçılardan arşive aktarılan kayıtların yanı sıra alanda derleme çalışmaları da düzenleyen TRT'nin ilk gezisi, Ankara Radyosu'nca 1961 yılında gerçekleştirilmiştir. Doğu Anadolu'da yapılan bu derlemede Fikret Otyam, Mustafa Geceyatmaz ve teknisyen Mücahit Küçükbaran görev almıştır. 1967 yılında TRT tarafından ülkemizin yedi ayrı ilinde organize edilen ve 1738 adet eserin kaydedildiği derleme çalışmasına Cenani Akın, Cengiz Tanç, Erdoğan Okyay, Gültekin Oransay, Işık Duygu Güllöksüz, İlhan Baran, Kemal İlerici, Melahat Oransay, Muammer Sun, Nurhan Büyükgönenç, Sarper Özsan, Suzan Koldaş, Talip Özkan, Ülkün Aydoğdu ve Veyssel Arseven katılmış-

tır. TRT, son derleme gezisini 1971 yılında Kuzeydoğu Anadolu'da gerçekleştirmiştir. Erzurum ve Kars civarında yapılan bu çalışmada Nida Tüfekçi, Zihni Derçin ve teknisyen Muzaffer Yönden bulunmuştur. Ayrıca, TRT'nin 1969 yılında düzenlemiş olduğu fakat kaynaklarda bahsedilmeyen bir derleme çalışmasının varlığını Kubilay Dökmetaş'tan öğrenmiş bulunuyoruz.

TRT'nin yaptığı derleme gezilerinde tespit edilen eserler arşivde muhafaza edilmekle birlikte yalnızca 1967 derlemesi hakkında detaylı bilgi mevcuttur. Bu geziye ait raporlar TRT tarafından Folklor Derlemesi I adıyla yayımlanmıştır. Diğer gezilere ait ses kayıtları ve belgeler incelenmeyi beklemektedir.

Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı'na bağlı olarak 1966 yılında kurulan Millî Folklor Enstitüsü (MFE), kuruluşundan itibaren halk müziği derlemelerine de önem vermiş ve Halk Eğitim Merkezleri aracılığıyla öğretmenler tarafından yapılan derlemelerin bantlarını kendi arşivine kazandırmıştır. Kısa bir müddet Millî Eğitim Bakanlığı'na ve ardından da Kültür Bakanlığı'na bağlanan bu kurum, bugüne kadar sırasıyla "Millî Folklor Araştırma Dairesi (MİFAD)", "Halk Kültürünü Araştırma Dairesi (HAKAD)" ve "Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (HAGEM)" adlarını almıştır. Bugün Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü teşkilatında "Halk Kültürü Bilgi Yönetimi Dairesi Başkanlığı" adıyla faaliyetini sürdüren bu kurum, Türkiye çapında ve yurt dışındaki bazı merkezlerde halk müziği derlemeleri gerçekleştirmiş ve oluşturulan "Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi"yle araştırmacılara hizmet vermiştir.

Yaklaşık on yıl boyunca halk oyunu bayramları düzenleyen ve çeşitli bölgelerde derleme çalışmaları gerçekleştiren Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesis'i'nin; kurmuş olduğu Müzik Bölümü ile derlemeler yapan ve çeşitli araştırmacıların derlemelerini satın alma yoluyla bünyesine kazandıran Milli Kütüphanesi'nin; bulundukları bölgelerin halk müziği ürünlerini derleyen Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuarı'nın ve Süleyman Demirel Üniversitesi Müzik Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin çalışmalarını da kurumsal çalışmalar bakımından önemle anmak gereklidir.

1902 yılında Felix von Luschan'ın yaptığı derleme çalışması ülkemizde ilk yapılan halk müziği alan araştırması olduğu gibi, bir yabancının yaptığı ilk çalışmaydı. Luschan'dan sonra Béla Bartók, Deben Bhattacharya, Dieter Christensen, János Sipos, Jérôme Cler, Harumi Koshiba, Irene Markoff, Kurt Reinhard, Laurence Pi-

cken, Laxmi Ganesh Tewari, Martin Stokes, Sonia Tamar Seeman, Ursula Reinhard, Wolfram Eberhard gibi birçok yabancı araştırmacı binlerce Türk halk müziği eserini kayıt altına almışlardır. Kurt ve Ursula Reinhard'ın uzun yıllar süren ve Türkiye'nin büyük bir kısmını kapsayan, ayrıca Almanya'da yaşayan Türkleri de içine alan geniş çaplı derleme çalışmasını özellikle anmak gerekir. Yabancı araştırmacıların derlemeleri bakımından, Berlin Devlet Müzeleri'ne bağlı Etnoloji Müzesi'nde muhafaza edilen etnomüzikoloji arşivinin ve Macar Bilimler Akademisi'ne bağlı Beşeri Bilimler Araştırma Merkezi Müzikoloji Enstitüsü'nde bulunan halk müziği arşivlerinin büyük önemi vardır.

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte halk kültürü çalışmalarının resmî destek kazanması, birçok halk kültürü araştırmacısının şahsi çalışmalar gerçekleştirmesine de ortam hazırlamıştır. Halk müziği alanında şahsi derlemelerden bahsedilince akla ilk olarak Ferruh Arsunar gelmektedir. Arsunar, Darülelhan/İstanbul Konservatuarı'nın ikinci, üçüncü ve dördüncü derlemelerinde görev aldıktan sonra çalışmalarını bireysel olarak sürdürmüş ve yüzlerce halk ezgisini derleyip notaya almıştır. Ahmed Adnan Saygun, Bekir İşlek, Emre Dayıoğlu, Halil Atılğan, Hüseyin Yaltırık, Kubilay Dökmetaş, Mehmet Özbek, Melih Duygulu, Muammer Uludemir, Muhan Bali, Nida Tüfekçi, Sadi Yaver Ataman, Süleyman Şenel, Şenel Önalı, Vahit Lütfi Salcı, Yücel Paşmakçı gibi birçok halk müziği derleyicisi, yüzlerce eseri notaya alarak ve/veya ses kayıtları ile tespit ederek unutulmaktan kurtarmışlardır. Ayrıca, radyolarda Türk halk müziği kadrolarının oluşumundan sonra ortaya çıkan teamül gereği, radyoya mensup çoğu ses ve saz sanatçısı da derlemeler yapmışlardır.

Anadolu'da 1892'de yapılan ilk alan araştırmasından bugüne kadar on binlerce halk ezgisi nota ve/veya ses kayıtları ile tespit edildi. Bunlardan binlercesinin notaları, TRT Türk Halk Müziği Repertuarı başta olmak üzere çeşitli yayınlarda yayımlandı. Fakat bu notaların dışında henüz yayımlanmayı bekleyen binlerce halk ezgisinin arşivlerde bulunduğu, binlercesinin de alanda kaydedilmeyi beklediği ortadadır. Ses arşivlerine erişimdeki zorluklar, arşivlerin birçoğunun kapalı olması, şahsi araştırmaların kamuoyuna yeterince sunulmaması, halk müziği derlemelerini ve mevcut arşivleri koordine edecek bir kurumun bulunmaması gibi sorunlar, araştırmacıların önündeki güçlüklerin en önemilileridir. Türk halk müziğinin tam anlamıyla anlaşılabilmesi, incelenebilmesi için arşivlerde bulunan ses ve nota malzemelerinin tam olarak ortaya çıkması, resmî kuruluşların halk müziği derlemelerine tekrar yönelmesi ve tüm bu çalışmaları yönetecek bir merkezin kurulması ilgililerce umulmaktadır.

KAYNAKLAR

- A. Adnan Saygun, Béla Bartók's Folk Music Research in Turkey, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1976.
 Ali Ufkî (çeviren Muammer Uludemir), Mecmuâ-i Saz ü Söz: Türküler, 1992.
 Anadolu Halk Şarkıları, defter 1-7, İstanbul, Dârülelhan, 1926-1928.
 Celal Volkan Kaya, Ankara Devlet Konservatuarı'nın Halk Müziği Alan Araştırmaları Kataloğu, yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs 2014.
 Felix von Luschen (tercüme eden Selçuk Ünlü), "Kuzey Suriye'den Birkaç Türk Halk Türküsü ve Etnoloji İçin Fonografik Kayıtların Önemi", Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı 1976, Ankara, Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi, 1977, sayfa 329-349.
 Folklör Derlemesi I, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Merkez Program Dairesi Başkanlığı.
 Gomidas Vartabed (edited by R. Atayan, G. Geodakyan), Armenian Folk and Ashugh Songs and Instrumental Melodies. Turkish Songs, Kurdish Songs and Instrumental Melodies, Yerevan, Gitut-yun Publishers, 2006.
 Halk Türküleri, defter 8-12, kitap 13-14, İstanbul, İstanbul Konservatuarı, 1929-1931.
 M. Şakir Ülkütaşır, Cumhuriyet'le Birlikte Türkiye'de Folklor ve Etnografya Çalışmaları, Ankara, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı, 1973.
 Mahmut Ragıp [Gazimihal], Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbalimiz, Maarif Matbaası, 1928.
 Mahmut Ragıp [Gazimihal], Şarkî Anadolu Türküleri ve Oyunları, İstanbul, İstanbul Konservatuarı, 1929.
 Muammer Sun, "TRT Birinci Folklor Derleme Gezisi", Türk Folklor Araştırmaları, yıl 7, cilt 4, sayı 221, Aralık 1967, sayfa 4607-4609.
 Nida Tüfekçi, "Türk Halk Müziği", Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, cilt 3, İstanbul, İletişim Yayınları, [1983], sayfa 1482-1488.
 Seyfettin Asaf [Asaf] - Sezai Asaf [Asaf], Yurdumuzun Nağmeleri, İstanbul, Milli Matbaa, 1926.
 Süleyman Şenel, "Cumhuriyet Dönemi Türk Halk Müziği Çalışmalarının Ana Hatları (1922-1960/1960-1980)", Yeni Türkiye, yıl 10, sayı 57, Mart-Nisan 2014, sayfa 1001-1022.
 Süleyman Şenel, "Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Halk Müziği Araştırmaları", Folklor/Edebiyat, sayı 17, 1999, sayfa 99-128.
 Süleyman Şenel, "Halk Müsikisi", TDV İslâm Ansiklopedisi, cilt 15, İstanbul, 1997, sayfa 354-358.
 Süleyman Şenel, Muzaffer Sarısözen, İstanbul, Sivas Platformu - İstanbul Sivas Konfederasyonu, 2018.
 Süleyman Şenel (yayına hazırlayan), Türkiye'ye Gelişinin 60. Yıldönümü Anısına Béla Bartók Paneli Bildirileri, İstanbul, Pan Yayıncılık, 2000.
 Yusuf Ziya Demircioğlu, Anadolu Köylerinin Türküleri: Köy Halk Türküleri, İstanbul, Burhaneddin Matbaası, 1938.